МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Національний університет «Острозька академія»
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Київський університет імені Бориса Грінченка

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК

Матеріали
XI Всеукраїнської наукової конференції
(м. Умань, 28 березня 2025 р.)

Умань
Візаві
2025

УДК 303.4(06)
А43

Головний редактор:

Бержанір А. Л., кандидат соціологічних наук, професор, виконувач обов'язків завідувача кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Редакційна колегія:

Балановський Я. М., кандидат політичних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Пархета В. І., доктор філософії, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 9 від 26 березня 2025 р.)

Актуальні дослідження суспільних наук : матеріали XI Всеукр. наук. А43 конф. (м. Умань, 28 берез. 2025 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького [та ін.] ; [голов. ред. А. Л. Бержанір ; редкол.: Я. М. Балановський, В. І. Пархета]. – Умань : Візаві, 2025. – 284 с.

Збірник містить тези доповідей учасників XI Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні дослідження суспільних наук», яка відбулася 28 березня 2025 р. на базі історичного факультету Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали відображають результати досліджень науково-педагогічних працівників, учених, працівників органів державної влади, здобувачів вищої освіти з актуальних проблем суспільних наук та аналізу соціально-політичної і духовно-ідеологічної сфер життєдіяльності держави.

УДК 303.4(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2025

З М І С Т

1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІОЛОГІЇ

Демура А. О.
ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СОЦІАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ……. 9
Дяченко І. А.
ЦІННІСНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ…….. 10
Кузьменко О. С.
ВПЛИВ ВМОТИВОВАНОСТІ НА ТРУДОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ…….. 16
Кузьмін В. В., Адаменко Т. І.
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА САМООЦІНКУ…….. 18
Мирошниченко В. О.
СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС СТОМАТОЛОГІВ У США ТА РОЛЬ ОСВІТИ У ЇХНЬОМУ ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ..... 21
Непомяща А. В.
ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ……. 24
Опанасюк Т. А.
ГЕНДЕРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ……. 27
Стадник А. Г., Журавльова А. М.
РОЛЬ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ…….. 31
Тарасюк О. І.
ПІДТРИМКА ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ПРОФЕСІЙНИЙ ОБОВ’ЯЗОК СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА……. 34
Федін В. С.
ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ВЧИТЕЛІВ…….. 37
Цибулько А. О.
ДОСТУПНІСТЬ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ……. 40
Ящук Т. А.
РОЛЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ В УДОСКОНАЛЕННІ УПРАЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ……... 44

2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТОЛОГІЇ

Балановський Я. М.
ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ…….. 48
Бержанір А. Л.
РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ…….. 52

Бондаренко А. О.
МАС-МЕДІА ЯК ЗАСІБ ПОЛІТИЧНОГО ВПЛИВУ: ІНСТРУМЕНТ ДЕМОКРАТІЇ ЧИ ЗНАРЯДДЯ МАНІПУЛЯЦІЇ?..... 55
Григор'єв В. В.
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ – ПРОДУКТ СОЦІАЛІЗМУ ЧИ УНІКАЛЬНЕ ЯВИЩЕ В ІСТОРІЇ…… 60
Доценко М. І.
ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ТА ОСНОВНІ ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ КОМПОНЕНТІВ МІЖНАРОДНОГО РУХУ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА І ЧЕРВОНОГО ПІВМІСЯЦЯ В УКРАЇНІ……... 64
Малий Д. А.
СПЕЦИФІКА КИТАЙСЬКОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ... 66
Малиновський В. Я.
ТРАМПІЗМ ЯК ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВИКЛИК ДЛЯ ЄС ТА УКРАЇНИ….. 69
Марусинець М. М.
ІРЛАНДСЬКА ПАРТІЯ ШИНН ФЕЙН ПРО ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ ІРЛАНДІЇ…….. 73
Ратушняк Д. В.
РОЛЬ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ…… 77
Тараненко В. С.
ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА: ВІЙСЬКОВА ПРОПАГАНДА У СУЧАСНОМУ СВІТІ……. 80
Терещук М. С.
ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЙ ЕЛІТ: ВІД КЛАСИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ ДО СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ……. 84
Хоменко Д. Д.
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЦІННОСТІ ОСОБИСТОСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ……. 88

3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ

Білан Д. І.
ТЕОРЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У США…… 93
Бондаренко А. О.
РЕЦЕПЦІЇ РЕФОРМАТОРСЬКИХ ПОГЛЯДІВ ДЖОНА ДЬЮЇ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ…… 95
Брицький О. В.
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ…… 99
Вако О. В.
ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА ІСПАНСЬКОЇ МОВ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ…….. 102

Вітрук Р. О.
ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ…… 107
Друганов В. А.
ДИЛЕМИ ТЕОРІЇ СПРАВЕДЛИВОЇ ВІЙНИ……. 109
Кібаленко В. В.
ЦИФРОВА РЕАЛЬНІСТЬ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРАКТИК: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ AR ТА VR……... 113
Кожушко Т. В.
ФІЛОСОФСЬКІ КОНТЕКСТИ НЕЛІНІЙНОГО МИСЛЕННЯ……. 116
Константінов Ю. Л.
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ «РУССКОМУ МИРУ» В УКРАЇНІ. 120
Красний Д. М.
ЕТИКА ТА ЕСТЕТИКА У ВИХОВНІЙ РОБОТІ ПЕДАГОГА З КЛАСНИМ КОЛЕКТИВОМ……. 122
Мелентьєв Я. О.
ВПЛИВ ІДЕЙ ДЖОНА РАСКІНА НА РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОЇ ОСВІТИ……. 126
Опанасюк Е. В.
МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ДІАЛОГ ЯК ФЕНОМЕН РЕЛІГІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ……... 130
Осейко Д. А.
ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ……. 133
Плютін І. П.
ВПЛИВ ШТУЧНОГО СУПУТНИКА «SPUTNIK» НА РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ ТА РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ У США……. 138
Радуцький О. Р.
ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: БАЛАНС МІЖ АВТОНОМІЄЮ ТА ЄДНІСТЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ…….. 141
Усик А. В.
СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ І КОНЦЕПЦІЯ LIFELONG LEARNING: ЗМІНА ОСВІТНЬОЇ ТРАЄКТОРІЇ……. 146
Фицик І. Д.
ЕЛЕОНОРА ГАГАТКЕВИЧ-ЗЕМЕНЦЬКА – ПЕРША ПОЛЬСЬКА ФІЛОСОФИНЯ……. 149
Фуркало В. І.
РЕЛІГІЯ ЯК НАЙВПЛИВОВІШИЙ ФАКТОР ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ……..... 154
Фуркало В. С.
ФОРМУВАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ…….. 157

Шевченко С. Л.
О. Ф. БОЛЬНОВ ПРО КРИЗУ ЛЮДЯНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ……. 160
Янішевський О. Л.
ФІЛОСОФСЬКЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТИПОЛОГІЇ ЛЮБОВІ ЕРІХА ФРОММА У КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ РЕЛІГІЙ……. 164

4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ

Бойда А. В.
ЮЛІАН ГОЇВ: ШЛЯХ ДО ПОСМЕРТНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ…….. 167
Вітвіцька О. В.
ІСТОРІЯ У СПОГАДАХ: НІМЕЦЬКО-РУМУНСЬКА ОКУПАЦІЯ 1941 – 1944 РР……. 170
Гадинко О. О.
ШЛЯХИ СПОЛУЧЕННЯ І СУСПІЛЬСТВО ЯК СПОСІБ ТА УМОВА ПРОМИСЛОВОГО СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ СТОРОЖИНЦЯ……. 173
Гноєва К. М.
ЮРІЙ ЛЬВОВИЧ КРАМАРЕНКО: ЖИТТЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ МЕДИЦИНІ 177
Гордієнко В. В.
ХОАКІН АРСЕ ПРО ПІСЛЯРИМСЬКУ ІСПАНІЮ……. 180
Гордієнко Г. М.
ПОТЕСТАРНА ІМАГОЛОГІЯ І ПОЛІТИЧНА ІКОНОГРАФІЯ ЯК ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОГРАМИ……. 182
Гресько А. М.
РОЛЬ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА У ПОЛІТИЦІ АВСТРО-УГОРСЬКОГО УРЯДУ СТОСОВНО ВІЙСЬКОВИХ ПОХОВАНЬ (на матеріалах офіційних вісників Галицької митрополії ГКЦ (1914–1918 рр.) ……. 184
Дерен О. М.
КЛАСИЦИЗМ В АРХІТЕКТУРІ УКРАЇНИ…… 188
Калінін І. М.
ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ФІЗИКИ У КОНТЕКСТІ ГІМНАЗІЙНОГО ПОВСЯКДЕННЯ ГІМНАЗИСТІВ М. КИЄВА МОДЕРНОЇ ДОБИ……. 192
Кізлова А. А.
ПІДНЕСЕННЯ ДАРУ ДО ІКОНИ НА ВОТИВІ З КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА «КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА»… 196
Кокотіхін Д. В.
СТИПЕНДІАЛЬНА ПІДТРИМКА УЧНІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ЧОЛОВІЧОЇ ГІМНАЗІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ……. 199
Малюжко Б. О.
РОЗВИТОК МАШИНОБУДУВАННЯ У М. КИЄВІ ПРОТЯГОМ 1945 – 1960-х РР. У СВІТЛІ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ ВИДАНЬ УКРАЇНИ…… 202

Нижніков Д. І.
ВИПУСКНИКИ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНСЬКИХ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ 1917 – 1921 РР…….. 206
Перерва В. С.
ПРОТОІЄРЕЙ ПЕТРО ЛЕБЕДИНЦЕВ ТА ПРОЕКТ ВИСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА У 60-Х РР. ХІХ СТ……. 209
Священко З. В.
МАРКУС ГАРВІ – ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ГЕРОЙ ЯМАЙКИ…….. 212
Скрипник О. М.
РОЛЬ Ж. МОННЕ У ВИНИКНЕННІ ПЕРШИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ В ЄВРОПІ…… 215
Тацієнко Н. Л., Тацієнко В. С.
СЕЛЯНСЬКІ РЕМЕСЛА ТА ПРОМИСЛИ КИЇВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ…… 219
Трусько Б. О.
СЛІДЧІ ТА СУДОВІ СПРАВИ ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ВАХМАНІВ…… 222
Фицик Л. А.
ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ЛЕЙБОРИСТСЬКОГО УРЯДУ К. ЕТТЛІ (1945 – 1951 РР.)……. 226
Хоменко Д. Д.
ШЛЯХ МИКОЛИ БІЛЯШІВСЬКОГО ДО АРХЕОЛОГІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ СПАДЩИНИ……. 229
Щербань О. Ю.
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ……. 234
Яшин В. О.
ВІЙСЬКОВИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМАНІТАРНИХ ІНІЦІАТИВ ЗА ПІДТРИМКИ АРХІЄПИСКОПА ВАСИЛЯ (БОГДАШЕВСЬКОГО) У КИЇВСЬКІЙ ДУХОВНІЙ АКАДЕМІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1914 – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1915 РР……. 237

5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗНАВСТВА

Бержанір І. А.
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА……. 242
Волков С. С.
ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ…… 245
Геєць І. В.
ПРАВОВА ТА ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА ЖАНА БОДЕНА……... 249

Коваль Д. С.
ДЕРЖАВА І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕГУЛЮВАННЯ……. 251
Марчук І. Г.
ПРАВА І СВОБОДИ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ…. 255
Пархета В. І.
ГАРАНТІЇ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ…….. 258
Пархета М. А.
ЗАХИСТ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ…… 261
Пулінець А. А.
ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ…… 264
Родік Т. П.
ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЄВРОПЕЙСЬКУОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ)……... 267
Романенкова А. Ю.
ПРОБЛЕМАТИКА РОЗМЕЖУВАННЯ ІДЕЇ ТА ФОРМИ ВИРАЖЕННЯ ОБ`ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА……. 271
Хомінець Т. В.
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ……. 273
Шевченко О. В.
РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ (НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКОЮ СФЕРОЮ)…… 276
Штепка М. М.
ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ПОТЕРПІЛОЇ СТОРОНИ В ДОГОВІРНОМУ ПРАВІ ЄС ТА УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ФОРС-МАЖОРУ……. 279

4. Ударні безпілотники масово атакували Москву і Підмосков'я. *Militarnyi*. URL: https://mil.in.ua/uk/news/udarni-bezpilotnyky-masovo-atakuvaly-moskvu-i-pidmoskov-ya/ (дата звернення: 25.03.2025).

Кібаленко В. В.
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ЦИФРОВА РЕАЛЬНІСТЬ І ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРАКТИК: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ AR ТА VR

Сучасна освіта переживає значну трансформацію під впливом цифрових технологій, що змінюють способи навчання, взаємодії та формування знань. Зміни у сфері освіти, спричинені впровадженням цифрових технологій, набули особливої актуальності в умовах глобальної цифровізації суспільства та необхідності адаптації освітнього процесу до нових реалій. Однак, крім позитивних аспектів, впровадження цифрової реальності в освіту викликає низку філософських питань: яким чином цифрові технології впливають на формування світогляду здобувача освіти, як змінюється його сприйняття реальності, які нові етичні та методологічні виклики постають перед педагогами?

Технологічний прогрес у XXI столітті спричинив зміну традиційних уявлень про реальність. Цифрова реальність стає невід'ємною частиною людського досвіду, створюючи новий рівень онтології, де фізичний і цифровий світи взаємодіють та переплітаються. Філософія технологій розглядає цифрову реальність як новий вимір буття, у якому змінюється сприйняття простору, часу та соціальної взаємодії.

У контексті освіти цифрова реальність ставить питання щодо автентичності знань, природи навчального досвіду та способів комунікації. Використання AR і VR змінює не лише методи викладання, але й сам спосіб пізнання, формуючи нові когнітивні моделі сприйняття інформації.

Доповнена реальність (AR) – це технологія, що накладає цифрові об'єкти на фізичний світ, дозволяючи користувачам взаємодіяти з ними у реальному часі. Віртуальна реальність (VR) створює повністю штучне

цифрове середовище, занурюючи людину у симульовану реальність. Обидві технології мають свої особливості у сфері освіти. AR покращує реальний світ, дозволяючи здобувачам освіти взаємодіяти з навчальними матеріалами у фізичному просторі. VR, натомість, дозволяє створювати повністю імітовані навчальні середовища, що дають можливість занурення у складні теоретичні чи практичні ситуації.

Концепція постцифрового суспільства передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі аспекти людського життя. Освіта, як один із ключових соціальних інститутів, активно адаптується до цих змін. Залучення AR і VR в освітній процес сприяє трансформації методів викладання, а також змінює сам процес сприйняття реальності здобувачами освіти. Віртуальне середовище стає альтернативним простором для здобуття знань, що ставить нові виклики перед педагогами та науковцями у сфері освітньої філософії.

Дослідження показують, що використання AR і VR покращує засвоєння матеріалу, сприяє глибшому розумінню концепцій та підвищує рівень залученості здобувачів освіти [1; 2]. Проте, технологічна медіація знань також породжує питання щодо автентичності досвіду та довіри до отриманої інформації.

Традиційна освіта базується на методах викладання, що століттями формувалися в академічному середовищі: лекції, семінари, практичні заняття, індивідуальні та групові форми роботи. Проте, із появою цифрових технологій постала необхідність модернізації цих підходів для забезпечення більшої ефективності освітнього процесу. Інтеграція цифрових технологій у традиційні методи дозволяє підвищити залученість здобувачів освіти, забезпечити персоналізоване навчання та інтерактивність у подачі матеріалу. Застосування AR і VR дозволяє подолати обмеження фізичного простору, надаючи здобувачам освіти змогу взаємодіяти з тривимірними моделями, симуляціями та віртуальними лабораторіями [3].

Методика викладання з використанням AR і VR передбачає зміну ролі викладача: він перетворюється з носія знань на модератора освітнього процесу, який спрямовує здобувачів освіти до активного пізнання через дослідження та експериментування.

Цифрові технології відіграють важливу роль у формуванні когнітивних та професійних компетентностей, сприяючи розвитку

критичного мислення, аналітичних здібностей та навичок самостійного навчання. AR і VR створюють середовище, де здобувачі освіти можуть експериментувати, приймати рішення в реалістичних умовах, аналізувати наслідки своїх дій та адаптуватися до змінних обставин.

Однією з найважливіших переваг використання AR і VR у навчанні є можливість створення персоналізованого освітнього середовища, що враховує індивідуальні особливості кожного здобувача освіти. Інтерактивні технології дають змогу адаптувати темп і зміст навчання відповідно до потреб здобувачів освіти, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу.

Зокрема, у віртуальних класах здобувачі освіти можуть взаємодіяти з віртуальними об’єктами, виконувати практичні завдання у режимі реального часу та отримувати миттєвий зворотний зв’язок. Використання інтелектуальних алгоритмів у VR-системах дозволяє автоматично підлаштовувати рівень складності завдань під рівень знань здобувача освіти, забезпечуючи оптимальне навчальне навантаження. Інтерактивність VR також сприяє розвитку колективної роботи: студенти можуть працювати над спільними проєктами, вирішувати проблеми та обговорювати ідеї в межах цифрових середовищ. Це не лише покращує комунікативні навички, а й розвиває здатність до співпраці та командної роботи.

Отже, освітні практики в умовах цифрової трансформації значною мірою змінюються завдяки інтеграції AR і VR. Вони дозволяють модернізувати традиційні методи навчання, формувати нові дидактичні підходи, розвивати когнітивні та професійні компетентності здобувачів освіти, а також забезпечувати інтерактивність і персоналізацію освітнього процесу. Використання AR і VR у навчанні відкриває перспективи для створення інноваційних освітніх моделей, які сприятимуть більш ефективному засвоєнню знань і розвитку навичок XXI століття.

Список використаних джерел:

1. Medvedieva M., Yamkovenko V. Overview of applications with AR and VR technologies in educational activities. *Věda a perspektivy*. 2024. № 2(33). P. 168–177. URL: https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-2(33)-168-177 (дата звернення: 28.02.2025).

2. Вакалюк Т. А., Медведєва М. О. Використання технологій доповненої реальності в освітньому процесі. *Інформаційно-комп’ютерні*

технології – 2021 (ІКТ-2021) : тези доп. XII Міжнар. науково-техн. конф., м. Житомир, 1–3 квіт. 2021 р. Житомир, 2021. С. 137–138.

3. Кібаленко В. В. Використання засобів доповненої та віртуальної реальності в освітньому процесі. *Сучасні інформаційні технології в освіті і науці :* матеріали VI Всеукр. науково-практ. конф., м. Умань, 14–15 листоп. 2024 р. Умань, 2024. С. 106–109.

Кожушко Т. В.,
викладач
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ФІЛОСОФСЬКІ КОНТЕКСТИ НЕЛІНІЙНОГО МИСЛЕННЯ

Значення лінійного принципу мислення тісно пов’язано з переглядом у філософії проблеми детермінізму. Як наслідок, варіації неодетермінізму призвели до появи контурів нелінійного мислення.

Нелінійне мислення спрямоване подолати причинно-наслідковий принцип, орієнтуючись на неоднозначність та багатовимірність об’єктивної дійсності. Предметом філософської рефлексії нелінійне мислення у вітчизняному дискурсі постає у наукових розвідках Б. Кримського, І. Добронравової, І. Гудими, Т. Киричук, О. Наумкіної як певний стиль наукового мислення, що склався в другій половині XX ст. і представляє можливість осмислення фізичної реальності, враховуючи мінливість, множинність випадковостей та невимушеність структур пізнання. Нелінійний стиль мислення орієнтує на готовність до появи нового, до дослідження умов нестійкого стану вихідної системи й аналізу альтернативних можливостей появи стійких станів нового цілого [1, с. 48].

Цікавим є той факт, що концептуальні підвалини нелінійного мислення сформувалися під впливом тих філософських міркувань, які поставили під сумнів традиційні підходи пізнання реальності серед яких принцип взаємозумовленості.

Щонайперше, у згаданому контексті варта уваги позиція французьких постмодерністів (Жак Дерріда, Мішель Фуко, Жиль Дельоз, Фелікс Гваттарі), які заперечували ідею абсолютної, універсальної істини. Вони пропагували ідею відносних реальностей, які не можуть бути зведені до однозначних чи лінійних структур. Постмодерністи наголошували на

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК

Матеріали
XI Всеукраїнської наукової конференції
(м. Умань, 28 березня 2025 р.)

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 2.04.2025 р. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 4,06
Тираж 100 прим. Замовлення № 475

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Небесної Сотні 1/2
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справиДК № 2521 від 8.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com
vizavi003@gmail.com